

УДК 37.091.12:159.9-051]-027.561-026.12]:004(045)

**INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL ACTIVITIES
OF A PSYCHOLOGIST****ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА**

Polishchuk O.R./ Поліщук О.Р.

doctor of philosophy, lecturer / доктор філософії, викладач

ORCID: 0000-0003-4617-8245

*Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,**Uman, Sadova, 28, 20308**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,**м. Умань, вул. Садова, 28, 20308*

Анотація. В статті проаналізовано поняття «інформаційні технології» та використання інформаційних технологій у професійній діяльності психолога. Визначені основні аспекти використання інформаційних технологій у професійній діяльності психолога. Розглянуто основні напрямки застосування інформаційних технологій в психології. В роботі зацентовано увагу, що психолог повинен володіти цифровою компетентністю, оскільки інформаційні технології застосовуються в психології на кожному етапі дослідження. Сучасні комп'ютерні програми психодіагностичних методик полегшують збір емпіричних даних і здійснюють їх первинну обробку.

Ключові слова: інформаційні технології, професійна діяльність, психолог, компетентність, фахівець.

Вступ.

Сьогодні інформаційні технології стали невід'ємною частиною сучасного світу, вони значною мірою визначають подальший економічний та суспільний розвиток людства. У цих умовах революційних змін вимагає й психологічна служба в системі освіти.

Осучаснення демократизації та гуманізації в системі освіти стимулює постійне удосконалення процесу становлення майбутнього фахівця. Підготовка психологів набула особливого значення у зв'язку із великим соціальним замовленням на дану спеціальність та різними формами їх підготовки. Професійна діяльність психолога потребує гнучких форм реагування самого фахівця на професійні ситуації, здатність бути актуальною особистістю, що діє й живе у контексті вимог ХХІ ст. Однією з таких тенденцій є інформатизація суспільних, соціальних та професійних відносин. Сучасний психолог – професіонал має володіти інформаційними засобами як інструментами у роботі.

Основний текст.

Згідно з визначенням ЮНЕСКО інформаційні технології – це комплекс взаємопов'язаних наукових, технологічних, інженерних дисциплін, що вивчають методи ефективної організації праці людей, зайнятих обробкою та зберіганням інформації, обчислювальну техніку, методи організації взаємодії з людьми та виробничим обладнанням, їх практичне застосування, а також пов'язані з цим обробленням соціальні, економічні і культурні проблеми [].

На сучасному етапі діяльність психолога вже не мислиться без використання комп'ютерних технологій. Впровадження сучасних комп'ютерних технологій у психологічну практику й використання

інформаційних технологій у науковій психології дозволяє зробити роботу психолога більш продуктивною й ефективною.

Професійна діяльність психолога за своєю суттю відповідає групі професій «людина-людина». Головним у його роботі є ті особистісні та професійні якості, які дають можливість допомагати вирішувати ті проблеми, з якими звертаються до нього. У роботі психолога-практика, інформаційні та комп'ютерні технології допомагають обслуговувати діяльність та налагоджувати зв'язки з клієнтами, шукати інформацію в мережі, використовувати ПК для роботи з текстовою інформацією тощо [с. 25].

Психолог повинен володіти цифровою компетентністю – здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології під час професійної діяльності, технічного фільтрування, оцінки, створення, програмування та обміну цифровим досвідом, в тому числі для організації дистанційної роботи, захищати інформацію, зміст, особисті дані [].

Об'єм психологічної інформації постійно росте, викликаючи необхідність автоматизації багатьох складових роботи психолога. Це стосується не лише етапу тестування, а і організації науково-дослідної і практичної роботи. Як і у багатьох інших сферах життя, комп'ютерні технології перестають бути допоміжними, а стають обов'язковими засобами. У психології сучасні інформаційні технології значно розширили можливості статистичної обробки наявних даних в усіх дослідженнях. Тепер психологи можуть використати нові доступні засоби, які ще нещодавно вимагали серйозних математичних обчислень.

Основними напрямками застосування інформаційних технологій в психології є: формування довідкових систем і баз даних, комп'ютерна діагностика, моделювання психічних процесів і явищ ще на етапі дослідження, статистичний аналіз результатів, організація експерименту, а також автоматизація обробки первинних даних. Крім того, до явних переваг автоматизованої обробки і внесення результатів психологічного дослідження, можна віднести зменшення вірогідності допущення помилок і значне заощадження часу, відведеного для первинної обробки даних. Найактуальнішим напрямом роботи по автоматизованому зберіганню, обміну, отриманню і обробці психологічних даних являється об'єднання усіх перелічених вище напрямів в єдину систему.

Важливим інструментом в роботі психолога є різні програми. Вони можуть бути як спеціальними, розробленими для психологічних досліджень, так і загальнодоступними або багатофункціональними, які знаходяться у вільному доступі для тих, що усіх, що бажають.

Сучасні програми здійснюють обробку статистичних даних і надають результати наочно у вигляді таблиць, графіків, схем і діаграм. Спеціально розроблені макроси роблять можливим проведення структурного моделювання і метааналізу на основі пакетів статистичних даних.

Сучасні комп'ютерні програми психодіагностичних методик полегшують збір емпіричних даних і здійснюють їх первинну обробку, на основі чого формують індивідуальні висновки психодіагностичного стану і аналізують

середні показники тенденцій в певній групі.

Інформаційні технології застосовуються в психології на кожному етапі дослідження, тому у сучасного фахівця є величезна кількість інструментів, які здатні вирішувати самі різні завдання. Усі програми можна умовно класифікувати по двох підставах: тип програми, який може бути багатофункціональним або спеціально розробленим, і етап дослідження, на якому цю програму можна застосувати. Уміння користуватися цими програмами дає можливість психологові структурувати і інтерпретувати результати психологічних експериментів; створювати і використати різні види тестування; математично моделювати психологічні процеси; розробляти нові психодіагностичні методики. За допомогою комп'ютерних технологій підвищується ефективність роботи, оскільки з'являється можливість проводити тестування одночасно групи людей; істотно зменшити рутинну паперову роботу і підвищити точність результатів, практично виключивши людський чинник.

Висновки.

Інтенсивний розвиток інформаційних і комп'ютерних технологій та простий доступ до глобальної мережі Інтернет відкриває багато нових можливостей перед психологом, наприклад створення спеціалізованих сайтів для батьків та їхніх дітей. Їх застосування надає нові можливості для працівників психологічних служб, у різних закладах, надає змогу реалізувати недоступні раніше методики, що розширює спектр послуг, які надаються і покращує рівень задоволення потреб клієнтів. Застосування сучасних комп'ютерних технологій надає можливість практичному психологу піднятися на новий, вищий рівень професійної майстерності, практично у всіх видах діяльності.

Література.

1. Булах І. Є., Хаїмзон І. І. Інформаційні технології у психології та медицині : підручник. К : Медицина, 2011. 216 с.
2. Кириченко В. В. Основи інформатики та застосування ЕОМ у психології : курс лекцій. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 59 с.
3. Наказ № 560 МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації практичних психологів закладів освіти «Психолого-педагогічні методи та інструменти роботи з психологічною травмою, обумовленою воєнним станом» від 15.05.2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0560729-23#Text>
4. Плєскач В. Л., Затонацька Т. Г. Інформаційні системи та технології на підприємствах: підручник. Київ: Знання, 2011. 718 с. URL : https://pidru4niki.com/1059110247701/informatika/informatsiyni_sistemi_i_tehnologiyi_na_pidpriyemstvah

References.

1. Bulakh, I. Ye., & Khaimzon, I. I. (2011). *Informatsiini tekhnolohii u psykholohii ta medytsyni [Information technologies in psychology and medicine]*. Kyiv : Medytsyna [in Ukrainian].

2. Kyrychenko, V. V. (2016). *Osnovy informatyky ta zastosuvannia EOM u psykholohii* [Fundamentals of informatics and the use of computers in psychology]. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].

3. Nakaz № 560 MON Ukrainy «Pro zatverdzhennia Typovoi prohramy pidvyshchennia kvalifikatsii praktychnykh psykholohiv zakladiv osvity «Psykholoho-pedahohichni metody ta instrumenty roboty z psykholohichnoiu travmoiu, obumovlenoiu voiennym stanom» [Order № 560 of the Ministry of Education and Culture of Ukraine «On the approval of the Standard program for the improvement of the qualifications of practical psychologists of educational institutions «Psychological and pedagogical methods and tools for working with psychological trauma caused by martial law»]. (2023) [in Ukrainian].

4. Pleskach, V. L., & Zatonatska, T. H. (2011). *Informatsiini systemy ta tekhnolohii na pidpriemstvakh* [Information systems and technologies at enterprises]. Kyiv : Znannia [in Ukrainian].

Abstract. *The article analyzes the concept of "information technologies" and the use of information technologies in the professional activity of a psychologist. The main aspects of the use of information technologies in the professional activity of a psychologist are determined. The main areas of application of information technologies in psychology are considered. The work focuses on the fact that a psychologist must have digital competence, since information technologies are used in psychology at every stage of research. Modern computer programs of psychodiagnostic techniques facilitate the collection of empirical data and carry out their initial processing.*

Key words: *information technology, professional activity, psychologist, competence, specialist.*